

PROJEKT

WÓJT
Jarosław Dulka

**UCHWAŁA NR
RADY GMINY LUBARTÓW
z dnia**

**w sprawie uchwalenia Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej i
Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej na lata 2025 - 2028**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2024 r. poz. 1465, 1572), art. 6 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (Dz. U. z 2024 r. poz. 1673) – Rada Gminy Lubartów uchwala, co następuje:

§ 1. Uchwala się Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej na lata 2025 – 2028, stanowiący załącznik do uchwały.

§ 2. Traci moc uchwała nr XLI/296/22 Rady Gminy Lubartów z dnia 16 grudnia 2022 r. w sprawie uchwalenia Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2023 – 2026.

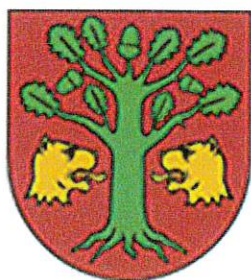
§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2025 r.

**Kierownik Gminnego Ośrodka
Pomocy Społecznej**
mgr Jolanta Gryzio

Radca Prawny
mgr Grażyna Lisiek

2024.12.06

**GMINNY PROGRAM
PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY
DOMOWEJ ORAZ OCHRONY OSÓB
DOZNAJĄCYCH PRZEMOCY
DOMOWEJ W GMINIE LUBARTÓW
NA LATA 2025- 2028**

Gmina
Lubartów

Spis treści

Wykaz skrótów	2
I Wstęp	3
II Podstawy prawne	4
III Charakterystyka zjawiska przemocy domowej	5
1. Przemoc domowa- definicje prawne	5
2. Formy i fazy przemocy domowej	6
3. Ochrona osób doznających przemocy domowej	9
IV Zadania służb w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej	11
1. Zadania gminy	11
2. Zadania pomocy społecznej	11
3. Zadania ochrony zdrowia	12
4. Zadania Policji	13
6. Zadania oświaty	14
7. Zadania Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	15
8. Zadania Zespołu Interdyscyplinarnego oraz grup diagnostyczno-pomocowych	16
V Diagnoza zjawiska przemocy na terenie Gminy Lubartów	18
2. Skala zjawiska przemocy na terenie Gminy Lubartów- dane instytucjonalne	20
3. Przemoc domowa na terenie Gminy Lubartów w opinii społeczności lokalnej	25
VI Zasoby lokalne umożliwiające przeciwdziałanie zjawisku przemocy domowej	27
VII Część programowa	28
1. Założenia Programu	28
2. Adresaci Programu	28
3. Cel główny i cele szczegółowe Programu	29
4. Przewidywane efekty realizacji Programu	35
5. Monitoring Programu	36
6. Finansowanie Programu	36

Wykaz skrótów

GBP – Gminna Biblioteka Publiczna w Lubartowie oraz jej filie

GKRPA – Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Lubartowie

GOPS – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Lubartowie

GOSiR- Gminny Ośrodek Sportu i Rekreacji w Wólce Rokickiej

KPP- Komenda Powiatowa Policji w Lubartowie

NGO – (ang. non-government organization) – organizacje pozarządowe

PCPR – Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Lubartowie

PK- Punkt Konsultacyjny w Lubartowie

ZI – Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy Domowej w Lubartowie

I Wstęp

Przemoc domowa to specyficzna grupa czynów zabronionych przez prawo, a jej stopień społecznej szkodliwości jest bardzo wysoki. Przemoc domowa jest zamierzonym działaniem, które wykorzystuje przewagę siły, a skierowane jest przeciwko bliskiej osobie.

Działania zapobiegawcze przemocy domowej należy realizować na wielu poziomach. W działania powinno się zaangażować oprócz ustawodawcy, organizacji rządowych i pozarządowych, również całe społeczeństwo¹. Niemniej istotna jest ochrona i pomoc osobom doświadczającym przemocy domowej. Bez wątpienia doświadczanie przemocy w rodzinie, a zatem w środowisku, które powinno być ostoją bezpieczeństwa i zapewnić godne warunki do życia i dorastania, niesie za sobą szczególnie dotkliwe konsekwencje².

W celu efektywnego przeciwdziałania przemocy domowej oraz zmniejszaniu jej negatywnych następstw w życiu społecznym i rodzinnym tworzy się Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Gminie Lubartów na lata 2025- 2028. Program nie jest dokumentem zamkniętym i będzie podlegał modyfikacjom w zależności od pojawiających się nowych potrzeb i możliwości.

¹ Stożek M., *Przemoc w rodzinie. Zapobieganie w świetle przepisów prawa*, Wydawnictwo Instytutu Psychologii Zdrowia, Warszawa 2009, s.

² J. Helios, W. Jedlecka, *Współczesne oblicza przemocy. Zagadnienia wybrane*, Wrocław 2017, s. 31-32.

II Podstawy prawne

Niniejszy Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Gminie Lubartów na lata 2025-2028 został opracowany zgodnie z dyspozycją art. 6 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy domowej – z uwzględnieniem nowelizacji wprowadzonej na mocy wspomnianej Ustawy z dnia 9 marca 2023 r. o zmianie ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie oraz niektórych innych ustaw, która obowiązuje w zasadniczej części od 22 czerwca 2023 r.

W myśl art. 6. ust. 2 pkt 2-4 w/w ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej do pozostałych zadań własnych gminy należy:

- ✓ prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej w szczególności poprzez działania edukacyjne służące wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców w rodzinach zagrożonych przemocą domową;
- ✓ zapewnienie osobom doznającym przemocy domowej miejsc w ośrodkach wsparcia;
- ✓ tworzenie zespołów interdyscyplinarnych.

Program będzie realizowany w oparciu o następujące akty prawne:

- Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 roku,
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej,
- Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej,
- Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej,
- Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi,
- Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym,
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii,
- Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie,
- Ustawa z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji,
- Ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy,
- Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks Karny,
- Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks postępowania karnego,
- Ustawa z dnia 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego,
- Ustawa z dnia 13 maja 2016 r. o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym.

- Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 6 września 2023 r. w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta”.

III Charakterystyka zjawiska przemocy domowej

1. Przemoc domowa- definicje prawne

Zgodnie z art. 2 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy domowej przez pojęcie przemocy domowej rozumie się: *„jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie, wykorzystujące przewagę fizyczną, psychiczną lub ekonomiczną, naruszające prawa lub dobra osobiste osoby doznającej przemocy domowej, w szczególności:*

- a) narażające tę osobę na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia lub mienia,*
- b) naruszające jej godność, nietykalność cielesną lub wolność, w tym seksualną,*
- c) powodujące szkody na jej zdrowiu fizycznym lub psychicznym, wywołujące u tej osoby cierpienie lub krzywdę,*
- d) ograniczające lub pozbawiające tę osobę dostępu do środków finansowych lub możliwości podjęcia pracy lub uzyskania samodzielności finansowej,*
- e) istotnie naruszające prywatność tej osoby lub wzbudzające u niej poczucie zagrożenia, poniżenia lub udręczenia, w tym podejmowane za pomocą środków komunikacji elektronicznej”.*

Natomiast w myśl art. 2 ust. 1 pkt 2 w/w ustawy osoba doznająca przemocy domowej to:

- a) małżonek, także w przypadku, gdy małżeństwo ustało lub zostało unieważnione oraz jego wstępni, zstępni, rodzeństwo i ich małżonkowie,
- b) wstępni i zstępni oraz ich małżonkowie,
- c) rodzeństwo oraz ich wstępni, zstępni i ich małżonkowie,
- d) osoby pozostające w stosunku przysposobienia i ich małżonek oraz ich wstępni, zstępni, rodzeństwo i ich małżonkowie,
- e) osoby pozostające obecnie lub w przeszłości we wspólnym pożyciu oraz ich wstępni, zstępni, rodzeństwo i ich małżonkowie,
- f) osoby wspólnie zamieszkujące i gospodarujące oraz ich wstępni, zstępni, rodzeństwo i ich małżonkowie,
- g) osoby pozostające obecnie lub w przeszłości w trwałej relacji uczuciowej lub fizycznej niezależnie od wspólnego zamieszkiwania i gospodarowania,
- h) małoletni – wobec których jest stosowana przemoc domowa.

Przez osobę doznającą przemocy domowej należy także rozumieć małoletniego będącego świadkiem przemocy domowej wobec osób, o których mowa wyżej.

Z kolei art. 2 ust. 1 pkt 3 definiuje pojęcie „osoba stosująca przemoc domową” – należy przez to rozumieć pełnoletniego, który dopuszcza się przemocy domowej wobec osób, o których mowa w pkt 2 (wyżej);

Kolejno art. 2 ust. 1 pkt 4 określa pojęcie „świadka przemocy domowej” – należy przez to rozumieć osobę, która posiada wiedzę na temat stosowania przemocy domowej lub widziała akt przemocy domowej.

Ponadto, zachowania przemocowe mogą wypełniać znamiona różnych typów czynów zabronionych penalizowanych przez przepisy Kodeksu karnego. Jeżeli przemoc ma charakter ciągły, zostanie zakwalifikowana jako przestępstwo znęcania się nad rodziną z art. 207 Kodeksu, które jest ścigane z urzędu.

Artykuł 207 Kodeksu karnego stanowi, że:

„§ 1. Kto znęca się fizycznie lub psychicznie nad osobą najbliższą lub inną osobą pozostającą w stałym lub przemijającym stosunku zależności od sprawcy albo nad małoletnim lub osobą nieporadną ze względu na jej stan psychiczny i fizyczny, podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do 5 lat.

§ 2. Jeżeli czyn określony w §1 połączony jest ze stosowaniem szczególnego okrucieństwa, sprawca podlega karze pozbawienia wolności od roku do 10 lat.

§ 3. Jeżeli następstwem czynu określonego w §1 lub 2 jest targnięcie się pokrzywdzonego na własne życie, sprawca podlega karze pozbawienia wolności od 2 do 12 lat”.

2. Formy i fazy przemocy domowej

Termin przemoc potocznie najczęściej zastępowany jest takimi pojęciami jak brutalność, okrucieństwo, przestępczość. Pod pojęciem przemocy najczęściej rozumie się relację między ludźmi, która opiera się na użyciu przeważającej siły. Utrudnia samoobronę z uwagi na wyraźną asymetrię sił – jedna bowiem ze stron ma przewagę nad drugą; ofiara jest słabsza, a sprawca silniejszy. Jednakże nie należy utożsamiać przemocy z agresją. To, co odróżnia przemoc od agresji, to owa przewaga sił jednej strony. W przemocy zawsze występuje ona po stronie sprawcy, zaś w przypadku agresji jest zrównoważona. Celem przemocy jest

wyrządzenie ofierze szkody, wywołanie bólu, zadanie cierpienia, poniżenie. Sprawca naraża na szkody zdrowie i życie ofiary³.

W celu określenia czy dane zachowanie lub zaniechanie jest przemocą, należy zbadać czy spełnia następujące 4 warunki:

- jest intencjonalne;
- jedna osoba posiada wyraźną przewagę nad drugą;
- doszło do naruszenia praw i dóbr osobistych drugiej osoby;
- osoba, wobec której stosowana jest przemoc doświadcza cierpienia, ponosi szkody fizyczne i psychiczne⁴.

W literaturze spotkać można różnorakie klasyfikacje przemocy. Najczęściej wyróżnia się przemoc: fizyczną, psychiczną, seksualną, ekonomiczną oraz polegającą na zaniedbaniu. Formy te często występują łącznie. Przemoc fizyczna to zachowanie, którego skutkiem może być uszkodzenie ciała. Nieważne jest jednak, czy do takiego uszkodzenia dojdzie. Będzie to np. popychanie, szarpanie, kopanie, bicie pięścią, przypalanie papierosem. Przemoc psychiczna zawiera przymus i groźby, jest najczęstszą z form przemocy, trudną do udowodnienia. Przejawem takiej przemocy może być np. krytykowanie, szantażowanie, krzyczenie, obrażanie, lekceważenie. Z kolei przemoc seksualna to podjęcie czynności seksualnej bez zgody drugiej osoby lub wykorzystanie stanu jej nieświadomości. Przykładem będzie tutaj np. zgwałcenie czy nagrywanie stosunku seksualnego. Natomiast przemoc ekonomiczna wiąże się celowym niszczeniem czyjejś własności, pozbawianiem środków lub stwarzaniem warunków, w których nie są zaspokajane niezbędne dla przeżycia potrzeby. Będzie to m.in.: niszczenie rzeczy, włamanie do zamkniętego osobistego pomieszczenia, używanie rzeczy bez pozwolenia, zabieranie pieniędzy. Ostatnią z wymienionych form przemocy- zaniedbanie, można określić też jako formę przemocy ekonomicznej. Oznacza ona np.: niedawanie środków na utrzymanie, pozbawianie jedzenia, ubrania, schronienia, brak pomocy w chorobie⁵.

³W. Jedlecka, *Formy i rodzaje przemocy* [w:] *Studia Erasmiana Wratislaviensia = Wrocławskie Studia Erazmiańskie : zeszyt naukowy studentów, doktorantów i pracowników Uniwersytetu Wrocławskiego*, Wrocław 2007, s. 14.

⁴ <http://niebieskalinia.info/index.php/przemoc-w-rodzinie> (dostęp: 20.11.2024).

⁵ <http://niebieskalinia.info/index.php/przemoc-w-rodzinie/8-rodzaj-przemocy> (dostęp: 20.11.2024).

Wśród licznych zagadnień przyczyn przemocy domowej M. Borowski⁶ wymienia następujące grupy:

- przestępczość;
- alkoholizm, narkomania, lekomania;
- zachowania autodestrukcyjne: samobójstwa, samouszkodzenia;
- zaburzenia nerwowe i psychiczne;
- dewiacyjne zachowania seksualne;
- inne typy zachowań dysfunkcyjnych wobec istniejącego systemu społecznego powodujące np. zwiększenie się liczby rozbitych rodzin i rozwodów czy zjawiska tzw. sieroctwa społecznego.

Przemoc domowa zazwyczaj nie jest aktem jednorazowym, wręcz przeciwnie- ma ona charakter długotrwały i cykliczny. Zjawisko to najczęściej powtarza się według określonego schematu, który stanowią trzy następujące po sobie fazy:

1. Faza narastającego napięcia- jedno z partnerów staje się napięte i stale poirytowane, sprawia wrażenie, że nie panuje nad swoim gniewem, często zaczyna pić czy przyjmować inne substancje odurzające. W tym czasie osoba doznająca przemocy stara się spełniać wszystkie zachcianki osoby stosującej przemoc, często przeprasza, wywiązuje się ze wszystkich swoich obowiązków. Objawami narastającego napięcia u osoby doznającej przemocy są różne dolegliwości typu bóle głowy, brzucha, bezsenność, nadpobudliwość nerwowa.
2. Faza gwałtownej przemocy- osoba stosująca przemoc wpada w szał i stara się wyładować napięcie. Do ataków agresji i stosowania przemocy dochodzi z mało istotnych powodów. Osoba doznająca przemocy znajduje się w stanie szoku, uspokaja osobę stosującą przemoc, stara się ochronić siebie, odczuwa wstyd i przerażenie, staje się apatyczna. Jest to najkrótsza faza. Skutki użytej przemocy mogą być różne- obrażenia fizyczne, a nawet śmierć. Po takim zachowaniu najczęściej dochodzi do spadku napięcia i obniżenia poziomu agresji osoby stosującej przemoc.
3. Faza miodowego miesiąca- jest to trzecia faza, kiedy osoba stosująca przemoc wyładowała już swoją złość, wie, że posunęła się za daleko, wyraża skruchę, obiecuje poprawę, szuka wytłumaczenia dla tego, co zrobiła, okazuje ciepło i miłość. Osoba doznająca przemocy

⁶ M. Borowski, *Przemoc w rodzinie*, <http://www.korzan.edu.pl/konferencja/re-feraty/borowski.pdf> (data dostępu: 20.11.2024).

zaczyna wierzyć w zmianę osoby stosującej przemoc, a także w to, że przemoc była jedynie incydem, odczuwa bliskość i zaufanie. Jednakże, faza ta przemija i znowu rozpoczyna się faza narastania napięcia⁷.

3. Ochrona osób doznających przemocy domowej

Analizując raport podsumowujący działalność Ogólnopolskiego Pogotowia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie „Niebieska Linia” za 2023 rok, należy stwierdzić, że przemoc domową zgłaszały przede wszystkim kobiety i były to głównie zgłoszenia telefoniczne. Wśród telefonujących zdecydowaną większość stanowiły właśnie kobiety (75%), jednak również mężczyźni nierzadko korzystali z możliwości uzyskania porady czy wsparcia. Numer infolinii wybierali głównie dorośli. W analizowanym okresie odebrano 260 połączeń od dzieci lub niepełnoletniej młodzieży (1,4% wszystkich rozmów). Osoby zgłaszające przemoc rzadko mówią o tylko jednym jej rodzaju. Przemoc psychiczna towarzyszy w zasadzie każdej z pozostałych form. Zgłaszało ją 8756 osób (w tym 163 dzieci). Przemoc fizyczną zgłaszało 4551 dzwoniących (w tym 98 dzieci). Odnotowano również niemały udział przemocy ekonomicznej (14%) oraz seksualnej (4,5%)⁸.

Każda z osób doznających przemocy domowej może liczyć na bezpłatną pomoc ze strony państwa. Art. 3 Ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej stanowi, że pomocy tej udziela się w formie:

- 1) poradnictwa medycznego, psychologicznego, prawnego, socjalnego, zawodowego i rodzinnego;
- 2) interwencji kryzysowej i wsparcia;
- 3) ochrony przed dalszym krzywdzeniem, przez uniemożliwienie osobie stosującej przemoc domową korzystania ze wspólnie zajmowanego mieszkania z osobą doznającą przemocy domowej oraz zakazanie kontaktowania się i zbliżania się do osoby doznającej przemocy domowej;
- 4) zapewnienia osobie doznającej przemocy domowej bezpiecznego schronienia w specjalistycznym ośrodku wsparcia dla osób doznających przemocy domowej;

⁷ J. Maciaszek, *Zjawisko przemocy we współczesnym świecie. Wybrane aspekty*, KUL, Stalowa Wola 2010, s. 39-41.

⁸ https://www.niebieskalinia.info/images/Rok_2023.pdf (data dostępu: 20.11.2024).

- 5) badania lekarskiego w celu ustalenia przyczyn i rodzaju uszkodzeń ciała związanych z użyciem przemocy domowej oraz wydania zaświadczenia lekarskiego w tym przedmiocie;
- 6) zapewnienia osobie doznającej przemocy domowej, która nie ma tytułu prawnego do lokalu zajmowanego wspólnie z osobą stosującą przemoc domową, pomocy w uzyskaniu mieszkania.

Zgodnie z art. 9d ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej podejmowanie interwencji w środowisku wobec rodziny dotkniętej przemocą odbywa się w oparciu o procedurę Niebieskie Karty, która to od sierpnia 2010 r. nie wymaga zgody osoby dotkniętej przemocą domową. Procedura Niebieskie Karty obejmuje ogół czynności podejmowanych i realizowanych przez przedstawicieli jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, Policji, oświaty i ochrony zdrowia, w związku z uzasadnionym podejrzeniem zaistnienia przemocy domowej. Przedstawiciele podmiotów, o których wyżej mowa realizują procedurę Niebieskiej Karty w oparciu o zasadę współpracy i przekazują informacje o podjętych działaniach przewodniczącemu zespołu interdyscyplinarnego. Wszczęcie procedury Niebieskie Karty następuje przez wypełnienie formularza Niebieska Karta w przypadku powzięcia, w toku prowadzonych czynności służbowych lub zawodowych, podejrzenia stosowania przemocy wobec członków rodziny lub w wyniku zgłoszenia dokonanego przez członka rodziny lub przez osobę będącą świadkiem przemocy domowej. Wszystkie instytucje państwowe i samorządowe, które w związku ze swoją działalnością podjęły informację o popełnieniu przestępstwa ściganego z urzędu, zobowiązane są niezwłocznie poinformować o tym prokuraturę lub policję. Zaniechanie tego obowiązku może skutkować odpowiedzialnością karną.

Funkcjonariusze Policji w Polsce w 2023 r. wypełnili łącznie 62 170 formularzy „Niebieska Karta – A”. Liczba osób, co do których istniało podejrzenie, że były dotknięte przemocą wyniosła ogółem 77 832, z czego 51 631 stanowiły kobiety, 17 039 osoby małoletnie, zaś 9 162 mężczyźni. W 2022 roku dane były zbliżone. Formularzy „Niebieska Karta – A” wypełniono ogółem 61 645. Wówczas liczba osób, co do których istniało podejrzenie, że są dotknięte przemocą ogółem wynosiła 71 631, w tym 51 935 stanowiły kobiety, osoby małoletnie 10 982, a mężczyźni 8 714⁹.

⁹ <https://statystyka.policja.pl/st/wybrane-statystyki/przemoc-w-rodzinie/201373,Przemoc-w-rodzinie-dane-od-2012-roku.html> (data dostępu: 20.11.2024 r.).

Z policyjnych statystyk wynika, że mimo, iż liczba przypadków przemocy domowej spada od 2014 roku (wtedy liczba wypełnionych formularzy „Niebieska Karta – A” wynosiła ogółem 77808; a łączna liczba osób, co do których istniało podejrzenie, że są dotknięte przemocą wynosiła 105332), to przypadki przemocy wciąż są poważnym problemem w społeczeństwie.

IV Zadania służb w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej

1. Zadania gminy

22 czerwca 2023 r. weszły w życie przepisy ustawy z 9 marca 2023 r. o zmianie ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie oraz niektórych innych ustaw, zgodnie z nowym brzmieniem art. 6 ust. 2 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej, do zadań własnych gminy należy w szczególności tworzenie gminnego systemu przeciwdziałania przemocy domowej, w tym:

- 1) opracowanie i realizacja gminnego programu przeciwdziałania przemocy domowej i ochrony osób doznających przemocy domowej;
- 2) prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej w szczególności poprzez działania edukacyjne służące wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców w rodzinach zagrożonych przemocą domową;
- 3) zapewnienie osobom doznającym przemocy domowej miejsc w ośrodkach wsparcia;
- 4) tworzenie zespołów interdyscyplinarnych.

2. Zadania pomocy społecznej

Głównym celem działań pomocy społecznej jest umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężenia trudnych sytuacji życiowych, których same nie są w stanie pokonać, a także zapobieganie powstawaniu tych sytuacji. Pomoc społeczna jest udzielana między innymi w przypadku występowania przemocy domowej. Bezpośrednią pomocą rodzinom i osobom potrzebującym zajmują się pracownicy socjalni.

W ramach swoich kompetencji i zadań pracownik socjalny:

- diagnozuje sytuację i potrzeby osoby, co do której istnieje podejrzenie, że doznaje przemocy domowej,
- udziela kompleksowych informacji o możliwościach uzyskania pomocy, w szczególności pomocy psychologicznej, prawnej, socjalnej i pedagogicznej oraz

wsparcia, w tym także o instytucjach i podmiotach świadczących specjalistyczną pomoc osobom doznającym przemocy domowej, formach pomocy dzieciom doznającym przemocy domowej oraz o możliwościach podjęcia dalszych działań mających na celu poprawę sytuacji osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą domową,

- jeżeli wymaga tego stan zdrowia osoby, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą domową, organizuje niezwłocznie dostęp do pomocy medycznej,
- zapewnia osobie, co do której istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą domową w zależności od potrzeb, schronienie w całodobowej placówce świadczącej pomoc, w tym w szczególności w specjalistycznym ośrodku wsparcia dla osób doznających przemocy domowej,
- z osobami, wobec których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc domową może prowadzić rozmowy odnośnie konsekwencji stosowania przemocy domowej,
- wszczyna procedurę Niebieskie Karty zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 6 września 2023 r. w sprawie procedury Niebieskie Karty oraz wzorów formularzy Niebieska Karta.

Pracownicy socjalni jako przedstawiciele jednostek organizacyjnych pomocy społecznej są członkami Zespołu Interdyscyplinarnego oraz grup diagnostyczno- pomocowych.

W razie zagrożenia życia lub zdrowia dziecka w związku z przemocą domową, pracownik socjalny wykonujący obowiązki służbowe wspólnie z funkcjonariuszem Policji, a także lekarzem lub ratownikiem medycznym lub pielęgniarką ma prawo podjąć decyzję o odebraniu dziecka z rodziny i umieszczeniu go u innej niezamieszkującej wspólnie osoby najbliższej, w rodzinie zastępczej lub w całodobowej placówce opiekuńczo – wychowawczej. Pracownik socjalny ma obowiązek niezwłocznego powiadomienia sądu opiekuńczego o tym fakcie, nie później jednak niż w ciągu 24 godzin.

3. Zadania ochrony zdrowia

Głównym zadaniem ochrony zdrowia jest ochrona zdrowia pacjenta. Zjawisko przemocy domowej zaliczane jest do sytuacji objętych świadczeniami zdrowotnymi, ponieważ bardzo często towarzyszą mu uszkodzenia zdrowia somatycznego oraz zdrowia psychicznego. Pomoc osobom doświadczającym przemocy domowej powinna oprócz udzielenia pierwszej pomocy obejmować następujące zadania:

- przeprowadzenie rozmowy umożliwiającej rozpoznanie form przemocy i częstotliwości jej występowania,
- poinformowanie osoby, co do których istnieje podejrzenie, że jest dotknięta przemocą domową o istniejących możliwościach skorzystania z pomocy,
- wystawienie na prośbę poszkodowanych bezpłatnego zaświadczenia lekarskiego o ustaleniu przyczyn i rodzaju uszkodzeń ciała powstałych wskutek użycia siły fizycznej,
- poinformowanie o miejscach i warunkach wystawienia obdukcji,
- powiadomienie organów ścigania w przypadku podejrzenia popełnienia przestępstwa stwierdzonego podczas badania lekarskiego (podejrzenia wykorzystywania seksualnego, ciężkiego obrażenia ciała).

Przedstawiciel ochrony zdrowia uczestniczy w spotkaniach Zespołu Interdyscyplinarnego lub grup diagnostyczno- pomocowych, jak również zobligowany jest do wszczęcia procedury Niebieskie Karty.

W razie zagrożenia życia lub zdrowia dziecka w związku z przemocą domową pracownik ochrony zdrowia wykonujący obowiązki służbowe, wspólnie z funkcjonariuszem Policji, a także pracownikiem socjalnym ma prawo podjąć decyzję o odebraniu dziecka z rodziny i umieszczeniu u innej niezamieszkującej wspólnie osoby najbliższej, w rodzinie zastępczej lub w całodobowej placówce opiekuńczo – wychowawczej.

4. Zadania Policji

Do podstawowych zadań Policji należy między innymi ochrona życia i zdrowia ludzi. Działania chroniące osoby doznające przemocy domowej podejmowane przez funkcjonariusza Policji zgodnie z obowiązującym prawem to:

- udzielanie osobie, co do której istnieje podejrzenie, że doznaje przemocy domowej niezbędnej pomocy, w tym udzielenie pierwszej pomocy,
- zorganizowanie niezwłocznie dostępu do pomocy medycznej, jeżeli wymaga tego stan zdrowia osoby, co do której istnieje podejrzenie, że doznaje przemocy domowej,
- podejmowanie, w razie potrzeby, innych niezbędnych czynności zapewniających ochronę życia, zdrowia i mienia osób, co do których istnieje podejrzenie, że doznają przemocy domowej, włącznie z zastosowaniem w stosunku do osoby, wobec której istnieje podejrzenie, że stosuje przemoc domową środków przymusu bezpośredniego oraz zatrzymania,

- przeprowadzanie rozmowy z osobą, wobec której istnieje podejrzenie, że stosuje przemoc domową, w szczególności na temat odpowiedzialności karnej za znęcanie się fizyczne lub psychiczne nad osobą najbliższą lub inną osobą pozostającą w stałym lub przemijającym stosunku zależności od osoby, wobec której istnieje podejrzenie, że stosuje przemoc domową albo nad małoletnim lub osobą nieporadną ze względu na jej stan psychiczny lub fizyczny oraz wezwanie osoby, wobec której istnieje podejrzenie, że stosuje przemoc domową do zachowania zgodnego z prawem i zasadami współżycia społecznego,
- przeprowadzanie na miejscu zdarzenia, w przypadkach niecierpiących zwłoki, czynności procesowych w niezbędnym zakresie, w granicach koniecznych dla zabezpieczenia śladów i dowodów przestępstwa,
- podejmowanie działań mających na celu zapobieganie zagrożeniom mogącym występować w rodzinie, w szczególności składanie systematycznych wizyt w celu sprawdzenia stanu bezpieczeństwa osoby, co do której istnieje podejrzenie, że doznaje przemocy domowej (w zależności od potrzeb określonych przez Zespół Interdyscyplinarny lub grupę diagnostyczno- pomocową),
- wszczęcie procedury Niebieskie Karty zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 6 września 2023 r. w sprawie procedury Niebieskie Karty oraz wzorów formularzy Niebieska Karta.

Funkcjonariusz policji uczestniczy w spotkaniach Zespołu Interdyscyplinarnego i grup diagnostyczno- pomocowych. W razie bezpośredniego zagrożenia życia lub zdrowia dziecka w związku z przemocą domową funkcjonariusz Policji wykonujący obowiązki służbowe wspólnie z pracownikiem socjalnym, a także lekarzem, ratownikiem medycznym lub pielęgniarzką ma prawo podjąć decyzję o odebraniu dziecka z rodziny i umieszczeniu go u innej niezamieszkującej wspólnie osoby najbliższej, w rodzinie zastępczej lub w całodobowej placówce opiekuńczo – wychowawczej.

5. Zadania oświaty

Ustawa o systemie oświaty zobowiązuje szkoły do wspomagania wychowawczej roli rodziny oraz zapewnienia opieki uczniom pozostającym w trudnej sytuacji życiowej. Rola szkoły w systemie ochrony dziecka jest znacząca. Nauczyciele mają możliwość regularnego obserwowania dziecka oraz zmian w jego zachowaniu. Pedagog i psycholog szkolny mają także możliwość zdiagnozowania sytuacji szkolnej i rodzinnej dziecka.

W przypadku uzyskania informacji, że uczeń, który nie ukończył 18. roku życia jest osobą doznającą przemocy domowej lub padł ofiarą przestępstwa, powinni podjąć następujące kroki:

- przeprowadzić rozmowę z osobą doznającą przemocy, w warunkach gwarantujących jej bezpieczeństwo, swobodę wypowiedzi i poszanowania jej godności,
- zdiagnozować sytuację i potrzeby osoby, co do której istnieje podejrzenie, że doznaje przemocy domowej,
- udzielić kompleksowych informacji o możliwościach udzielenia pomocy, w szczególności psychologicznej, prawnej, socjalnej i pedagogicznej oraz możliwych formach wsparcia, w tym o instytucjach i podmiotach świadczących specjalistyczną pomoc na rzecz osób doznających przemocy, możliwościach podjęcia dalszych działań mających na celu poprawę sytuacji osoby, co do której istnieje podejrzenie, że doznaje przemocy domowej,
- jeżeli wymaga tego stan zdrowia osoby, co do której istnieje podejrzenie, że doznaje przemocy domowej zorganizować niezwłocznie dostęp do pomocy medycznej,
- udzielić kompleksowych informacji rodzicowi, opiekunowi prawnemu, faktycznemu lub osobie najbliższej o możliwościach pomocy psychologicznej, prawnej, socjalnej, pedagogicznej oraz o możliwościach wsparcia rodzinie, w tym o formach pomocy dzieciom świadczonych przez instytucje i podmioty w zakresie specjalistycznej pomocy na rzecz osób doznających przemocy domowej,
- wszcząć procedurę Niebieskie Karty zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 6 września 2023 r. w sprawie procedury Niebieskie Karty oraz wzorów formularzy Niebieska Karta.

Pracownicy oświaty są członkami Zespołu Interdyscyplinarnego i/ lub grup diagnostyczno-pomocowych.

6. Zadania Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

W sytuacji, gdy aktom przemocy towarzyszy spożywanie alkoholu GKRPA podejmuje następujące działania:

- diagnozuje sytuację i potrzeby osoby, co do której istnieje podejrzenie, że doznaje przemocy domowej,
- udziela kompleksowych informacji o możliwościach uzyskania pomocy, w szczególności pomocy psychologicznej, prawnej, socjalnej i pedagogicznej oraz o możliwościach wsparcia, w tym o instytucjach i podmiotach świadczących tę pomoc,

możliwościach podjęcia dalszych działań mających na celu poprawę sytuacji osoby, co do której istnieje podejrzenie, że doznaje przemocy domowej,

- jeżeli wymaga tego stan zdrowia osoby, co do której istnieje podejrzenie, że doznaje przemocy domowej, organizuje niezwłocznie dostęp do pomocy medycznej,
- może prowadzić rozmowy z osobami, wobec których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc domową na temat konsekwencji stosowania przemocy domowej oraz informuje te osoby o możliwościach podjęcia leczenia lub terapii,
- wszczyna procedurę Niebieskie Karty zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 6 września 2023 r. w sprawie procedury Niebieskie Karty oraz wzorów formularzy Niebieska Karta.

Przedstawiciele GKRPA są członkami Zespołu Interdyscyplinarnego i/lub grup diagnostyczno- pomocowych.

7. Zadania Zespołu Interdyscyplinarnego oraz grup diagnostyczno-pomocowych

Zgodnie z art. 9b. ust. 1. w/w ustawy Zespół Interdyscyplinarny realizuje działania określone w gminnym programie przeciwdziałania przemocy domowej oraz ochrony osób doznających przemocy domowej.

Do zadań zespołu interdyscyplinarnego należy tworzenie warunków umożliwiających realizację zadań z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej oraz integrowanie i koordynowanie działań podmiotów, o których mowa w art. 9a ust. 3– 5 w/w ustawy, w szczególności przez:

- 1) diagnozowanie problemu przemocy domowej na poziomie lokalnym;
- 2) inicjowanie działań profilaktycznych, edukacyjnych i informacyjnych mających na celu przeciwdziałanie przemocy domowej i powierzanie ich wykonania właściwym podmiotom;
- 3) inicjowanie działań w stosunku do osób doznających przemocy domowej oraz osób stosujących przemoc domową;
- 4) opracowanie projektu gminnego programu przeciwdziałania przemocy domowej oraz ochrony osób doznających przemocy domowej;
- 5) rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielenia pomocy w środowisku lokalnym;
- 6) powoływanie grup diagnostyczno-pomocowych i bieżące monitorowanie realizowanych przez nie zadań;

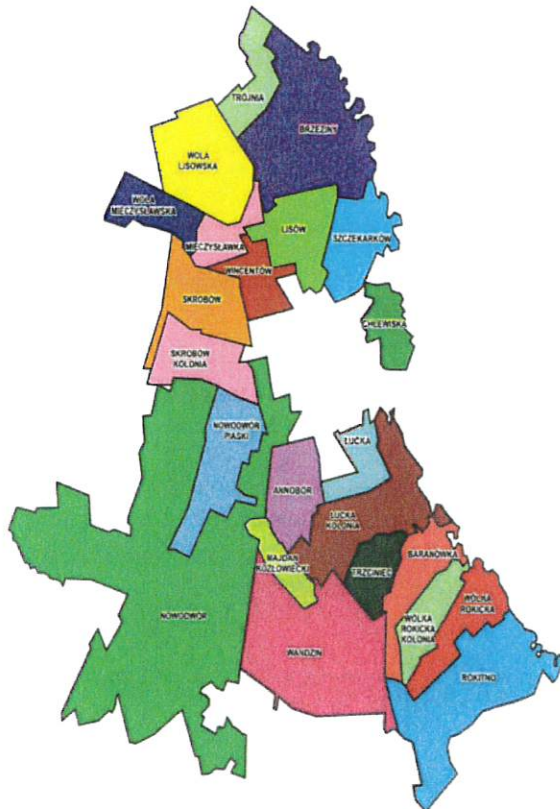
- 7) monitorowanie procedury „Niebieskie Karty”;
- 8) przekazywanie informacji, o której mowa w art. 9e ust. 3 w/w ustawy oraz dokumentacji, o której mowa w art. 9c ust. 5a w/w ustawy;
- 9) kierowanie osoby stosującej przemoc domową do uczestnictwa w programie korekcyjno-edukacyjnym dla osób stosujących przemoc domową lub programie psychologiczno-terapeutycznym dla osób stosujących przemoc domową;
- 10) składanie, na wniosek grupy diagnostyczno-pomocowej, zawiadomienia o popełnieniu przez osobę stosującą przemoc domową wykroczenia, o którym mowa w art. 66c ustawy z dnia 20 maja 1971 r. – Kodeks wykroczeń.

W ramach Zespołu Interdyscyplinarnego powoływane są Grupy Diagnostyczno-Pomocowe, które zapewniają interdyscyplinarny, kompleksowy, uwzględniający potrzeby wszystkich członków rodziny, charakter pracy. Do zadań grup diagnostyczno-pomocowych należy w szczególności:

- 1) dokonanie, na podstawie procedury „Niebieskie Karty”, oceny sytuacji domowej osób doznających przemocy domowej oraz osób stosujących przemoc domową;
- 2) realizacja procedury „Niebieskie Karty” w przypadku potwierdzenia podejrzenia wystąpienia przemocy domowej, zwłaszcza w sytuacji wystąpienia ryzyka zagrożenia życia lub zdrowia;
- 3) zawiadomienie osoby podejrzanej o stosowanie przemocy domowej o wszczęciu procedury „Niebieskie Karty” pod jej nieobecność;
- 4) realizacja działań w stosunku do osób doznających przemocy domowej oraz osób stosujących przemoc domową;
- 5) występowanie do zespołu interdyscyplinarnego z wnioskiem o skierowanie osoby stosującej przemoc domową do uczestnictwa w programach korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową albo w programach psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc domową;
- 6) występowanie do zespołu interdyscyplinarnego z wnioskiem o złożenie zawiadomienia o popełnieniu przez osobę stosującą przemoc domową wykroczenia, o którym mowa w art. 66c ustawy z dnia 20 maja 1971 r. – Kodeks wykroczeń;
- 7) monitorowanie sytuacji osób doznających przemocy domowej, a także zagrożonych wystąpieniem przemocy domowej, w tym również po zakończeniu procedury „Niebieskie Karty”;
- 8) zakończenie procedury „Niebieskie Karty”;

- ## V Diagnoza zjawiska przemocy na terenie Gminy Lubartów

Na terenie gminy zlokalizowane są 24 miejscowości wiejskie. W celu realizacji zadań administracyjnych teren gminy został podzielony na 23 sołectwa. Ich obszar na ogół pokrywa się z zasięgiem administracyjnym poszczególnych miejscowości.

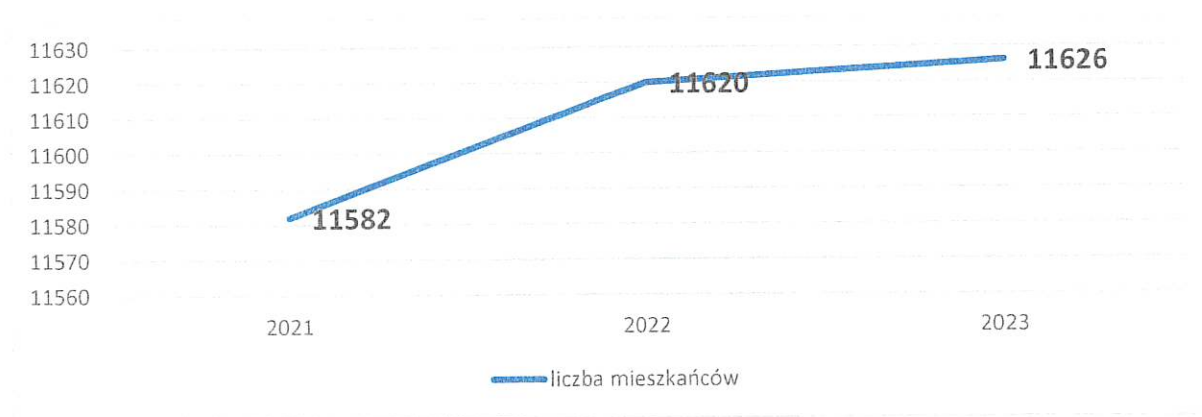

W skład gminnych jednostek organizacyjnych i posiadających osobowość prawną wchodzi:

- 1) Gminna Biblioteka Publiczna w Lubartowie.
- 2) Oświata
 - ✓ Szkoła Podstawowa w Annoborze,
 - ✓ Szkoła Podstawowa w Brzezinach,
 - ✓ Szkoła Podstawowa w Łucce,
 - ✓ Szkoła Podstawowa w Nowodworze,
 - ✓ Szkoła Podstawowa w Szczekarkowie,
 - ✓ Szkoła Podstawowa w Wólce Rokickiej,
 - ✓ Zespół Szkolno-Przedszkolny w Skrobowie.
- 3) Pomoc społeczna:
 - ✓ Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Lubartowie.
- 4) Samorządowy Zespół Administracyjny Szkół w Lubartowie.
- 5) Zakłady budżetowe:
 - ✓ Gminny Ośrodek Sportu i Rekreacji w Wólce Rokickiej,
 - ✓ Zakład Usług Komunalnych i Mieszkaniowych w Lubartowie.

Na koniec 2023 r. liczba mieszkańców Gminy Lubartów wynosiła 11 626 osób, w tym 5 832 kobiet i 5 794 mężczyzn. Liczba mieszkańców gminy w ciągu ostatnich trzech lat zwiększyła się.

Wykres 1. Liczba mieszkańców w latach 2021-2023.

Źródło: Urząd Stanu Cywilnego w Lubartowie

Największą liczbę mieszkańców w gminie stanowią osoby będące w wieku produkcyjnym. Najmniej liczną grupę mieszkańców stanowią osoby w wieku poprodukcyjnym.

Tabela 1. Ekonomiczne grupy wiekowe - 2023 rok.

	Wiek przedprodukcyjny	Wiek produkcyjny	Wiek poprodukcyjny
2023	2 218	7 392	2 016

Źródło: Urząd Stanu Cywilnego w Lubartowie

Gmina Lubartów ma ujemny przyrost naturalny wynoszący -35. W 2023 roku na terenie gminy **urodziło się 92 dzieci, a zmarło 127 osób.**

Tabela 2. Przyrost naturalny w Gminie Lubartów - lata 2021-2023.

	Urodzenia	Zgony	Przyrost naturalny
2021	123	174	-51
2022	89	136	-47
2023	92	127	-35

Źródło: Urząd Stanu Cywilnego w Lubartowie

2. Skala zjawiska przemocy na terenie Gminy Lubartów- dane instytucjonalne

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Lubartowie funkcjonuje jako gminna jednostka organizacyjna pomocy społecznej.

W 2023 r. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Lubartowie objął pomocą 140 rodzin z terenu gminy. **Dane zawarte w tabeli 3 wskazują, że w ciągu trzech ostatnich lat zmalała liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej.** Najczęstszymi powodami udzielania pomocy społecznej na terenie Gminy Lubartów są niezmiennie od kilku lat długotrwała lub ubóstwo oraz bezrobocie.

Tabela 3. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej w latach 2021-2023.

	2021 r.	2022 r.	2023 r.
Liczba rodzin ogółem	186	163	140
Rodziny korzystające ze świadczeń z powodu problemów uzależnień	19	15	13

Źródło: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Lubartowie

Tabela 4. Powody przyznawania pomocy społecznej- liczba rodzin¹⁰.

	2021 r.	2022 r.	2023 r.
Niepelnosprawność	50	49	47
Bezrobocie	101	82	69
Ubóstwo	107	92	84
Bezradność w sprawach opiekuńczo- wychowawczych	30	29	26
Długotrwała lub ciężka choroba	67	59	53
Alkoholizm	19	15	13
Inne	61	48	47

Źródło: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Lubartowie

Zgodnie z art. 9b. ust. 1. ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy domowej Zespół Interdyscyplinarny realizuje działania określone w gminnym programie przeciwdziałania przemocy domowej oraz ochrony osób doznających przemocy domowej. Obsługę organizacyjno – techniczną Zespołu zapewnia Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Lubartowie.

W latach 2021-2023 odbyło się łącznie 13 posiedzeń Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy Domowej. W analizowanym okresie grupy diagnostyczno-pomocowe spotkały się na posiedzeniach w sumie 130 razy.

¹⁰ W jednym przypadku podstawą do udzielenia pomocy może być równocześnie kilka przestępstw.

Tabela 5. Działalność Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy Domowej.

Działalność Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy Domowej			
	2021 r.	2022 r.	2024 r.
Liczba posiedzeń Zespołu Interdyscyplinarnego	4	4	5
Liczba posiedzeń grup diagnostyczno- pomocowych	50	37	43

Źródło: dane z Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy Domowej w Lubartowie

Na terenie Gminy Lubartów działa Punkt Konsultacyjny dla osób i rodzin z problemem alkoholowym, problemem narkomanii oraz dotkniętych przemocą domową, który jest czynny jest 3 dni w tygodniu po 2 godziny. W ramach działania Punktu w 2023 r. zrealizowano wsparcie dla 51 rodzin. Dane zawarte poniżej wskazują, że w latach 2021-2023 corocznie maleje liczba rodzin korzystających ze wsparcia Punktu.

Tabela 6. Punkt Konsultacyjny.

Punkt Konsultacyjny			
	2021 r.	2022 r.	2023 r.
Liczba rodzin korzystających z pomocy Punktu ogółem, w tym:	54	52	51

Źródło: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Lubartowie

Z poniższej tabeli wynika, że w ciągu ostatnich trzech lat spada liczba osób objętych poradnictwem specjalistycznym.

Tabela 7. Liczba osób objętych pomocą w formie poradnictwa.

Poradnictwo specjalistyczne			
	2021 r.	2022 r.	2023 r.
Liczba osób objętych pomocą w formie poradnictwa, w tym:	41	33	24
psychologicznego	2	1	8
pedagogicznego	19	12	2
prawnego	3	2	10

medycznego	21	20	1
socjalnego	25	20	10
zawodowego i rodzinnego	21	20	11

Źródło: Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy Domowej w Lubartowie

Uzyskane dane wskazują, że latach 2021-2023 liczba wszczynanych procedur „Niebieska Karta” ma tendencję dynamiczną - w 2022 roku liczba ta wzrosła, a w 2023 roku znacząco zmalała. W analizowanym okresie wdrożono łącznie 46 procedur Niebieska Karta.

Tabela 8. Liczba założonych Niebieskich Kart.

Procedura Niebieska Karta			
	2021 r.	2022 r.	2023 r.
Ogółem, w tym przez:	17	20	9
Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej	1	1	1
Policja	16	19	8

Źródło: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Lubartowie

Jak wynika z tabeli 4 w latach 2021-2023 zakończono w sumie 41 procedur Niebieska Karta. Procedury te były zamykane z powodu ustania przemocy domowej i uzasadnionego przypuszczenia o zaprzestaniu dalszego stosowania przemocy domowej oraz po zrealizowaniu indywidualnego planu pomocy lub też z powodu rozstrzygnięcia o braku zasadności podejmowanych działań.

Tabela 9. Liczba procedur „Niebieska Karta”, które zostały zakończone.

	2021	2022	2023
Liczba zakończonych procedur, w tym:	19	13	9
• z powodu ustania przemocy domowej i uzasadnionego przypuszczenia o zaprzestaniu dalszego	4	7	8

stosowania przemocy domowej oraz po zrealizowaniu indywidualnego planu pomocy			
• z powodu rozstrzygnięcia o braku zasadności podejmowanych działań	15	6	1

Źródło: Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy Domowej w Lubartowie

W 2023 roku w porównaniu z 2022 rokiem zmalała liczba policyjnych interwencji dotyczących przemocy domowej. Osobami doznającymi przemocy domowej najczęściej padają kobiety, zaś osobami stosującymi przemoc domową zazwyczaj są mężczyźni. Osoby stosujące przemoc domową nierzadko są pod wpływem alkoholu, a podczas policyjnych interwencji często obecne są dzieci. We współczesnej literaturze wiktymologicznej uważa się, że dziecko, które jest świadkiem przemocy domowej staje się dzieckiem krzywdzonym. Prezentuje takie same objawy jak dziecko, wobec którego stosuje się przemoc. Dzieci, które obserwują przemoc i są również bezpośrednio krzywdzone przez jednego lub oboje rodziców, podlegają podwójnej wiktymizacji.

Tabela 10. Liczba zdarzeń związanych z przemocą domową.

	2021	2022	2023
Liczba interwencji dotyczących przemocy domowej	13	14	12
Liczba osób doznających przemocy domowej- ogółem, w tym:	13	14	12
• Kobiety	11	11	11
• Mężczyźni	2	3	1
• Małoletni do 13 roku życia	0	2	0
• Nieletni w przedziale 13-18 lat	0	0	0
Liczba osób stosujących przemoc domową- ogółem, w tym:	12	14	11

• Kobiety	1	1	1
• Mężczyźni	11	13	10
• Nieletni	0	0	0
Liczba osób stosujących przemoc domową pod wpływem alkoholu- ogółem, w tym:	9	13	7
• Kobiety	1	0	0
• Mężczyźni	8	13	7
• Nieletni	0	0	0
Liczba dzieci obecnych podczas interwencji	-	-	-

Źródło: Komenda Powiatowa Policji w Lubartowie

W ramach działań profilaktycznych mających na celu rozpowszechnianie wiedzy na temat zjawiska przemocy w latach 2021-2023 Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy Domowej w Gminie Lubartów kontynuował udział w lokalnej kampanii społecznej „Reaguj na przemoc”. W ramach kampanii prowadzone były działania profilaktyczne w formie kolportażu ulotek i materiałów informacyjnych adresowanych do uczniów szkół gimnazjalnych, szkół podstawowych, rodziców i wychowawców oraz mieszkańców gminy Lubartów.

3. Przemoc domowa na terenie Gminy Lubartów w opinii społeczności lokalnej

Dane dotyczące zjawiska przemocy uzyskane zostały w drodze anonimowych badań ankietowych przeprowadzonych w drugiej połowie 2024 roku w ramach Diagnozy lokalnych zagrożeń społecznych w Gminie Lubartów.

BADANIA PRZEPROWADZONE WŚRÓD DOROSŁYCH MIESZKAŃCÓW

W OBSZARZE PRZEMOC DOMOWA WYKAZAŁY, ŻE:

- ✓ 65% mieszkańców Gminy Lubartów wskazało, że nie ma w swoim otoczeniu osób doświadczających przemocy domowej. Tym samym, 7% respondentów zaznaczyło, że zna takie osoby, a 28% ma podejrzenia, że zjawisko przemocy domowej jest obecne w ich otoczeniu.

BADANIA PRZEPROWADZONE WŚRÓD PRACOWNIKÓW
INSTYTUCJONALNYCH W OBSZARZE PRZEMOC DOMOWA WYKAZAŁY, ŻE:

- ✓ 25% badanych przyznało, że w swojej pracy bardzo często spotyka się z przypadkami przemocy domowej, a 31% odpowiedziało, że takie sytuacje mają miejsce często. Poza tym, 31% respondentów rzadko spotyka się z takimi przypadkami, a 13%- bardzo rzadko.
- ✓ Nadużywanie alkoholu stanowi jeden z czynników ryzyka wystąpienia przemocy domowej. Łącznie 67% badanych przyznało, że bardzo często lub często spotyka się z przypadkami przemocy domowej związanej z nadużywaniem alkoholu. Pozostałe 34% wskazało, że takie zdarzenia mają miejsce rzadko i bardzo rzadko.
- ✓ Zażywanie narkotyków to kolejny czynnik ryzyka pojawienia się zachowań przemocowych. Należy zauważyć, że badani rzadziej spotykają się z przypadkami przemocy domowej związanej z przyjmowaniem narkotyków, niż tymi związanymi z piciem alkoholu. Łącznie 87% respondentów przyznało, że rzadko lub bardzo rzadko spotyka się z przypadkami przemocy domowej, gdzie osoba stosująca przemoc jest pod wpływem narkotyków. Pozostałe 7% wskazało, że takie zdarzenia mają miejsce bardzo często.
- ✓ Zdaniem 67% ankietowanych to właśnie nadużywanie alkoholu stanowi główną przyczynę występowania przemocy domowej na terenie gminy. Pozostałe 33% jako główną przyczynę tego problemu wskazało problemy psychiczne.

BADANIA PRZEPROWADZONE WŚRÓD UCZNIÓW SZKOŁY
PODSTAWOWEJ W OBSZARZE PRZEMOC DOMOWA WYKAZAŁY, ŻE:

- ✓ 11% uczniów klas 4-6 oraz 8% uczniów klas 7-8 padło ofiarą przemocy domowej. Przemoc domowa, której doznają badani najczęściej przybiera formę przemocy fizycznej (SP 4-6 – 56%; SP 7-8 – 67%) oraz przemocy psychicznej (SP 4-6 – 56%; SP 7-8 – 33%). Ponadto, 22% młodszych i 33% starszych badanych doznaje również innych rodzajów przemocy.

VI Zasoby lokalne umożliwiające przeciwdziałanie zjawisku przemocy domowej

Grupy, instytucje oraz organizacje funkcjonujące na terenie danej gminy lub obejmujące zasięgiem działania jej mieszkańców, które prowadzą działalność na rzecz osób doznających przemocy domowej i osób stosujących przemoc domową należy zaliczyć do zasobów umożliwiających przeciwdziałanie zjawisku przemocy domowej. Wśród tych, które udzielają wsparcia mieszkańcom Gminy Lubartów znajdują się przede wszystkim:

- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Lubartowie,
- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Lubartowie,
- Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy Domowej w Lubartowie,
- Gminna Biblioteka Publiczna w Lubartowie,
- Gminny Ośrodek Sportu i Rekreacji w Wólce Rokickiej,
- Placówki oświatowe z terenu Gminy Lubartów,
- Komenda Powiatowa Policji w Lubartowie,
- Sąd Rejonowy Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej w Lubartowie,
- Prokuratura Rejonowa w Lubartowie,
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Lubartowie,
- Ośrodki opieki zdrowotnej z terenu Gminy Lubartów,
- Organizacje pozarządowe i stowarzyszenia, które w swojej działalności zajmują się przeciwdziałaniem przemocy domowej oraz ochroną osób doznających przemocy domowej.

VII Część programowa

1. Założenia Programu

Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Gminie Lubartów na lata 2025 – 2028 ma charakter interdyscyplinarny i zakłada realizację przez wszystkie podmioty zobligowane do podejmowania działań w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej.

Założenia Programu skorelowane są z lokalnymi potrzebami oraz dotychczasowymi zadaniami. Obejmują działania profilaktyczne na trzech poziomach:

- 1) profilaktykę pierwszorzędową – ukierunkowaną na ogół mieszkańców Gminy Lubartów; obejmuje ona działania mające na celu zmniejszanie lub eliminowanie czynników ryzyka sprzyjających pojawieniu się zjawiska przemocy domowej poprzez edukację i budowanie świadomości społecznej na temat zjawiska przemocy domowej (przejawów, przebiegu, cykli), upowszechnianie informacji o formach wsparcia i instytucjach udzielających pomocy w środowisku lokalnym;
- 2) profilaktykę drugorzędową – skierowaną do osób i rodzin z grup zwiększonego ryzyka, które ze względu na swoją sytuację społeczną, rodzinną, środowiskową lub uwarunkowania biologiczne są narażone na większe od przeciętnego ryzyko występowania przemocy domowej;
- 3) profilaktykę trzeciorzędową – skierowaną do rodzin, w których występuje problem przemocy domowej; obejmuje ona z jednej strony działania interwencyjne i pomocowe mające na celu ochronę i wsparcie osób doznających przemocy domowej, z drugiej oddziaływanie na osoby stosujące przemoc domową i zmierzające do zaprzestania stosowania przemocy, a także czynności służące zapobieganiu następstwom społecznym wynikającym ze stosowania przemocy domowej.

Oprócz działań profilaktycznych, w obszarze *Programu* zawarte są również działania służące podnoszeniu kompetencji i wsparciu zawodowemu przedstawicieli podmiotów realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej.

2. Adresaci Programu

Działania wyznaczone w Gminnym Programie Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej dla Gminy Lubartów na lata 2024-2027 mają charakter ciągły i są skierowane do:

- 1) mieszkańców Gminy, w tym dla osób zagrożonych przemocą domową;
- 2) osób stosujących przemoc domową;
- 3) osób doznających przemocy domowej;
- 4) świadków przemocy domowej;
- 5) osób/ instytucji zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy domowej.

3. Cel główny i cele szczegółowe Programu

Głównym celem wyznaczonym w Gminnym Programie Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej w Gminie Lubartów na lata 2025-2028 jest

„Przeciwdziałanie przemocy domowej, w szczególności poprzez udzielanie pomocy osobom doznającym przemocy, efektywne oddziaływanie na osoby ją stosujące oraz prowadzenie działalności profilaktycznej i wzbudzanie wrażliwości społecznej w zakresie zjawiska przemocy domowej.

Osiągnięciu celu głównego ma służyć realizacja czterech celów szczegółowych:

1. Udzielanie pomocy oraz wsparcia osobom dotkniętym przemocą domową.
2. Prowadzenie działań interwencyjnych i korekcyjnych wobec osób stosujących przemoc domową.
3. Działalność profilaktyczna, edukacyjna oraz uwrażliwienie społeczeństwa w obszarze przemocy domowej.
4. Podnoszenie kompetencji osób realizujących zadania związane z przemocą domową.

Realizacja zakładanych celów będzie możliwa przy zaangażowaniu wszystkich instytucji działających na terenie Gminy Lubartów, podmiotów społecznych i gospodarczych oraz przedstawicieli społeczności lokalnej.

Tabela 11. Cele szczegółowe i sposoby ich realizacji.

Kierunki działań	Realizatorzy	Wskaźniki monitorujące (roczne)	Termin realizacji
1. <u>CEL SZCZEGÓŁOWY: Udzielanie pomocy oraz wsparcia osobom dotkniętym przemocą domową.</u>			
1.1. Funkcjonowanie Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz grup diagnostyczno-pomocowych.	• Przedstawiciele podmiotów wchodzących w skład ZI i/lub GD-P • GOPS	• liczba członków i skład ZI • liczba posiedzeń ZI • liczba utworzonych GD-P	Działania bieżące
1. 2. Zapewnienie osobom doświadczającym przemocy dostępu do poradnictwa psychologicznego, prawnego, socjalnego, zawodowego i rodzinnego, interwencji kryzysowej oraz pomocy medycznej.	• ZI • GKRPA • GOPS • PK • PCPR • placówki wsparcia • NGO • KPP • jednostki oświatowe • placówki ochrony zdrowia	• liczba osób korzystających z poradnictwa specjalistycznego	Działania bieżące
1.3. Regularne zamieszczanie na lokalnych tablicach ogłoszeń oraz na gminnych stronach internetowych informacji o miejscach, gdzie udzielana jest specjalistyczna pomoc.	• GOPS • ZI	• Liczba udostępnionych informacji	Aktualizacja informacji raz w roku
1.4. Prowadzenie pracy socjalnej z osobami doznającymi przemocy domowej.	• GOPS	• liczba rodzin doznających przemocy domowej objętych pracą socjalną	Działania bieżące
1.5. Udzielanie pomocy finansowej, rzeczowej oraz schronienia osobom doznającym przemocy domowej.	• GOPS • placówki wsparcia	• liczba rodzin objętych wsparciem z systemu pomocy społecznej w związku z występowaniem	Według potrzeb

		przemocy domowej, • liczba osób skierowanych na pobyt całodobowy do ośrodka wsparcia	
1.6. Edukacja osób doznających przemocy domowej w zakresie przysługujących im praw oraz możliwych reakcji w sytuacji doświadczania przemocy domowej.	• GOPS • ZI • KPP • PK • placówki wsparcia	• liczba przedsięwzięć realizowanych w ramach działalności edukacyjnej i informacyjnej osób doznających przemocy domowej	Działania bieżące
1.7. Monitorowanie sytuacji osób doznających przemocy domowej, a także osób zagrożonych wystąpieniem przemocy domowej, w tym również po zakończeniu procedury "Niebieskie Karty".	• GOPS • ZI	• liczba osób doznających przemocy domowej, a także zagrożonych wystąpieniem przemocy domowej objętych monitoringiem	Działania bieżące
1.8. Współpraca z organizacjami pozarządowymi prowadzącymi działalność na rzecz wsparcia rodzin i osób dotkniętych przemocą.	• Urząd Gminy • NGO • ZI • GKRPA • GOPS	• liczba organizacji pozarządowych, z którymi współpracuje Gmina na rzecz osób dotkniętych przemocą	Działania bieżące
1.9. Wdrażanie programów wczesnego rozpoznawania i reagowania na sygnały występowania przemocy domowej bądź wystąpienie zagrożeniem przemocy.	• ZI • GKRPA • GOPS • PK • PCPR • KPP • jednostki oświatowe • placówki ochrony zdrowia	• liczba wdrożonych programów	Działania bieżące

2. CEL SZCZEGÓŁOWY: Prowadzenie działań interwencyjnych i korekcyjnych wobec osób stosujących przemoc domową,

2.1. Interweniowanie w sytuacji występowania przemocy domowej poprzez stosowanie procedury „Niebieska Karta”.	• GOPS • ZI • Policja • Placówki oświatowe • GKRPA • Ośrodki Zdrowia	• liczba przeprowadzonych interwencji, • liczba sporządzonych „Niebieskich Kart”	Działania bieżące
2.2. Motywowanie osób stosujących przemoc domową do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych i psychologiczno-terapeutycznych oraz informowanie ich o obowiązujących, nowych, potencjalnych następstwach karnych niezgłoszenia się lub nieukończenia programu.	• ZI • PCPR • GOPS • PK • Policja • Ośrodki Zdrowia	• liczba osób skierowanych do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych lub psychologiczno-terapeutycznych	Działania bieżące
2.3. Podnoszenie świadomości osób stosujących przemoc domową w zakresie negatywnych konsekwencji prawnych, społecznych oraz zdrowotnych jej stosowania.	• ZI • Policja • PCPR • GOPS • PK • Ośrodki Zdrowia	• Liczba przeprowadzonych rozmów z osobami stosującymi przemoc domową	Działania bieżące
2.4. Współpraca z innymi podmiotami działającymi na terenie gminy mająca na celu realizację działań zmierzających do ograniczenia zjawiska przemocy domowej.	• ZI • PCPR • GOPS • GKRPA • PK • Policja • Ośrodki Zdrowia • inne podmioty realizujące działania mające na celu ograniczenie zjawiska przemocy domowej	• liczba przekazanych Policji lub kuratorom sądowym informacji przez pracowników socjalnych o ponownym stosowaniu przemocy domowej przez osoby uprzednio skazane za tego rodzaju przemoc • liczba podmiotów, z którymi podjęto współpracę	Działania bieżące

3. <u>CEL SZCZEGÓŁOWY: Działalność profilaktyczna, edukacyjna oraz uwrażliwienie społeczeństwa w obszarze przemocy domowej.</u>			
3.1. Edukacja dzieci i młodzieży w zakresie radzenia sobie z przejawami agresji i przemocy, w szczególności tworzenie programów profilaktycznych w zakresie przeciwdziałania przemocy.	• ZI • KPP • GKRPA • GOPS • PCPR • GOSiR • NGO • GBP • Placówki oświatowe	• liczba programów profilaktycznych w zakresie przeciwdziałania przemocy skierowanych do dzieci i młodzieży • liczba szkół objętych oddziaływaniami profilaktycznymi	Rok sprawozdawczy
3.2. Prowadzenie akcji i kampanii informacyjnych ukazujących problem zjawiska przemocy domowej, a także wzbudzających wrażliwość wśród społeczeństwa na występowanie zjawiska przemocy domowej oraz wzbudzanie poczucia odpowiedzialności za zgłaszanie takich przypadków. Udział w ogólnopolskich kampaniach na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej.	• ZI • KPP • PCPR • GKRPA • GOPS • NGO • GBP • GOSiR • Placówki oświatowe • Ochrona zdrowia	• liczba opracowanych i upowszechnianych materiałów informacyjnych w zakresie przemocy domowej • liczba programów i kampanii społecznych w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej, w których brano udział	Rok sprawozdawczy
3.3. Realizacja programów profilaktyczno-edukacyjnych dla rodzin w zakresie promowania i wdrażania prawidłowych metod wychowawczych oraz wychowania bez przemocy, a także podnoszących ich kompetencje opiekuńczo- wychowawcze.	• ZI • PP • PCPR • GKRPA • GOPS • NGO • GOSiR • GBP • placówki oświatowe	• liczba programów profilaktycznych w zakresie przeciwdziałania przemocy skierowanych do rodziców	Rok sprawozdawczy
3.4. Wspieranie różnych form spędzania czasu wolnego, propagowanie zachowań nieagresywnych i wzmacnianie więzi rodzinnych.	• GOPS • ZI • GKRPA • NGO • GOSiR • GBP	• liczba wydarzeń społeczno-kulturalnych skierowanych do społeczności lokalnej	Działania bieżące

	• PCPR • placówki oświatowe	• liczba obiektów sportowych i rekreacyjnych • liczba obiektów kultury	
3.5. Diagnozowanie zjawiska przemocy domowej oraz jego skali.	• GOPS • ZI • GKRPA • Policja • Placówki oświatowe	• liczba przeprowadzonych diagnoz	do końca trwania Programu
3.6. Rozpowszechnianie informacji o placówkach pomocowych oraz programach profilaktycznych realizowanych na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej.	• ZI • KPP • PK • GKRPA • GOPS • PCPR • GBP • GOSiR • placówki oświatowe • ochrona zdrowia	• liczba rozpowszechnionych ulotek, plakatów, broszur • liczba opublikowanych informacji w mediach lokalnych dotyczących przeciwdziałania przemocy domowej	Działania bieżące
3.7. Ścisła współpraca z innymi podmiotami na terenie gminy podejmującymi działania mające na celu edukację społeczności lokalnej w kierunku przeciwdziałania przemocy domowej.	• ZI • PCPR • GOPS • Ośrodki Zdrowia • inne podmioty realizujące działania mające na celu ograniczenie zjawiska przemocy domowej	• liczba podmiotów, z którymi współpracuje samorząd w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej	Działania bieżące
4. <u>CEL SZCZEGÓŁOWY: Podnoszenie kompetencji osób realizujących zadania związane z przemocą domową.</u>			
4.1 Systematyczne prowadzenie szkoleń dla wszystkich przedstawicieli służb podejmujących działania na rzecz rodzin dotkniętych przemocą domową w celu doskonalenia i podnoszenia ich umiejętności oraz skutecznego radzenia sobie ze stresem oraz przeciwdziałania wypaleniu zawodowemu.	• ZI • GKRPA • GOPS • Urząd Gminy • KPP • Ochrona zdrowia • placówki oświatowe	• liczba szkoleń, warsztatów konferencji, seminariów, superwizji • liczba osób biorących udział w doskonaleniu zawodowym	Rok sprawozdawczy

4.2. Zapewnienie dostępu pracownikom zawodowym zaangażowanym w przeciwdziałanie przemocy domowej dostępu do specjalistycznej literatury oraz materiałów szkoleniowych.	• GOPS • ZI • GKRPA	• liczba zakupionych materiałów szkoleniowych/ edukacyjnych	Rok sprawozdawczy
4.3. Wspieranie organizacji pozarządowych w podejmowanych działaniach o charakterze profilaktycznym oraz mającym na celu zapobieganie problemom uzależnień i przemocy domowej.	• ZI • GKRPA • GOPS • NGO • Urząd Gminy	• liczba organizacji pozarządowych, którym udzielono wsparcia	Do końca trwania Programu
4.4. Integrowanie działań w obszarze przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy domowej w środowisku lokalnym poprzez stałą współpracę podmiotów działających na terenie gminy i podmiotów spoza gminy udzielającym wsparcia mieszkańcom.	• ZI • GKRPA • GOPS • KPP • PCPR • GOSiR • PK • GBP • Ochrona zdrowia • placówki oświatowe	• liczba współpracujących podmiotów w obszarze uzależnień i przemocy domowej	Do końca trwania Programu

VII. Przewidywane efekty realizacji Programu

Realizując działania zawarte w Gminnym Programie Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej na lata 2024-2027 w Gminie Lubartów planuje się osiągnąć następujące efekty:

1. zmniejszenie skali zjawiska przemocy domowej oraz podniesienie poziomu funkcjonowania rodzin mieszkających na terenie Gminy Lubartów;
2. poprawę efektywności i skuteczności wsparcia udzielanego rodzinom, w których występuje problem przemocy domowej;
3. wzrost wiedzy osób doznających przemocy domowej na temat przysługujących im praw oraz sposobów radzenia sobie z przemocą;
4. zmniejszenie poczucia bezkarności u osób stosujących przemoc;
5. zwiększenie dostępności profesjonalnej pomocy, jak i poradnictwa specjalistycznego zarówno dla osób doznających przemocy domowej, jak i dla osób stosujących przemoc domową;

6. podniesienie świadomości mieszkańców w obszarze przemocy domowej, w tym konsekwencji stosowania kar fizycznych w procesie wychowania;
7. wzrost wiedzy wśród mieszkańców gminy na temat instytucji pomagających rodzinom z problemem przemocy domowej;
8. zmniejszenie tolerancji na przemoc domową wśród mieszkańców gminy;
9. zwiększenie efektywności współpracy instytucji i organizacji na rzecz zapobiegania i zwalczania przemocy domowej;
10. podniesienie kompetencji zawodowych osób pracujących w obszarze przeciwdziałania przemocy domowej.

VII. Monitoring Programu

Monitorowanie realizacji Programu będzie prowadzone przez Zespół Interdyscyplinarny na podstawie informacji przekazywanych przez jednostki uczestniczące w jego realizacji. W celu oceny stopnia wdrożenia działań zostaną wykorzystane wskaźniki monitorujące. Sprawozdania poszczególne podmioty składają do dnia 31 stycznia każdego roku do Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Lubartowie. Roczne sprawozdania z realizacji Programu będą przedstawiane Wójtowi Gminy Lubartów do dnia 31 marca każdego roku. Bieżący monitoring umożliwi wgląd w realizację podejmowanych działań, ocenę ich skuteczności oraz wdrażanie ewentualnych działań korygujących. Ostateczne efekty realizacji Programu zostaną przedstawione Radzie Gminy Lubartów po zakończeniu przewidzianego okresu jego realizacji.

VII. Finansowanie Programu

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej na lata 2025 – 2028 finansowany będzie ze środków własnych Gminy, dotacji oraz środków pozabudżetowych pozyskanych z innych dostępnych źródeł.

VII 7. Harmonogram realizacji Programu

Program realizowany będzie na terenie Gminy Lubartów w latach 2025-2028. Wdrażanie programu rozpocznie się po jego uchwaleniu, a działania zaplanowane do realizacji w ramach Programu będą wdrażane w formie ciągłej.